

VERSLAG

Centraal College van Deskundigen Bodembeheer en Accreditatiecollege Bodembeheer

Datum : 8 oktober 2015
Tijd : 09:30 – 12:00 uur
Plaats : Jaarbeurs, Utrecht
Kenmerk : SIKB-CCvD en AC Bodembeheer verslag 8 oktober 2015 concept

Aanwezig	Werkt bij	Afgevaardigd door of rol
ir. Th. Edelman		Voorzitter
drs. M. Beckman-Lapr�e	Rijkswaterstaat, Bodem+	Ministerie van I en M
dhr. H. van den Berg	Aqualysis	UvW
ing. J.A. v.d. Bom	DrechtConsult	Bouwend Nederland en NVPG
ing. E. Eerland	Eerland Certification	VOC
drs. J. Fokkens	Stichting Bodemsanering NS	VNO-NCW
dhr. W.G.N.A. van Grinsven	Rijkswaterstaat	Rijkswaterstaat
ir. H.J.F. Groeneveld	Gemeente Rotterdam	BOG en VA
drs. A.A. de Groof	SIKB-programmabureau	secretaris, verslag
ing. J. Keijzer	Kiwa	VOC
ir. J.W.P.M. Knaapen	KWA	VNO-NCW
mr.drs. H.H. Koster	Royal Haskoning DHV	VKB
drs.ing. M.M. van Rijn	NEN	NEN
dhr. C. van Schaik	RUD Drenthe	VNG
ing. G. Schrage	Provincie Zeeland	IPO
ing. A.P.M. Timmermans	Terratech	Bodemenergie NL
mw. D. van de Wijnboom	HHSK	UvW
ir. H.H. Zijlstra	Antea Group	VKB

Afwezig	Werkt bij	Afgevaardigd door of rol
mr.drs. E.C. Alders	Vereniging FME-CWM	VNO-NCW
ir. J.W. Hutter	Alcontrol	FeNeLab
drs.ing. G.J. Pijpker	Vamisol	VVMA

Gasten	Werkt bij	Gast bij
ir. A. de Graaf	SIKB	agendapunt 3
ir. E.C. Doekemeijer	SIKB	agendapunt 9
mr.drs. W. de Koning	SIKB	alle agendapunten

Actie Verslag

1. Opening en vaststelling agenda

De voorzitter opent de vergadering en heet eenieder van harte welkom. De vergadering stelt de agenda ongewijzigd vast.

2. Opvolging voorzitter CCvD en AC Bodembeheer

In de vorige vergadering heeft het College een selectiecommissie samengesteld voor de selectie van een nieuwe voorzitter, die de heer Edelman gaat opvolgen. De heer Groeneveld, die samen met de heren Koster, De Groof en Deelen de selectiecommissie

Actie	Verslag
-------	---------

vormt, geeft de stand van zaken weer. Met vier van de veertien kandidaten zijn gesprekken gevoerd. Op 12 oktober vergadert de selectiecommissie met als doel tot een keuze te komen.

3a. Vaststellen nieuwe versie BUM en HUM Bodemenergie deel 1 (provincies)

- de heer Timmermans brengt in dat een nauwkeurigheid van minimaal 90 % bij vermenigvuldiging van de metingen niet haalbaar is.

Het CCvD Bodembeheer besluit:

- het bestuur van SIKB te adviseren de voorliggende versie 2.4 van de BUM en HUM Bodemenergie voor provinciale taken vast te stellen, na verwerking van de hierboven weergegeven opmerking in de toelichtende tekst in het Wijzigingsblad.

3b. Onderzoek rendement open bodemenergiesystemen

Mevrouw De Graaf geeft een presentatie over Bodemenergie, met de focus op de gewijzigde regelgeving rond de normering van de energetische prestaties van open bodemenergiesystemen (van SPF en productiviteit, waarbij productiviteit recht evenredig is met het verschil in temperatuur tussen de warme en koude bron (ΔT)). Op basis van gegevens van vier provincies kan op hoofdlijnen een beeld worden geschetst van de ΔT die de huidige systemen in de praktijk realiseren. De gegevens betreffen in totaal ruim 400 systemen met $\Delta T < 10^\circ\text{C}$, die representatief zijn voor de in Nederland aanwezige systemen. In de presentatie zitten de volgende voorstellen aan het Centraal College verwerkt:

- samen met het Gebruikersplatform (waarin grote gebruikers van bodemenergiesystemen zijn vertegenwoordigd) inzetten op kennisvergroting bij gebruikers door voorlichting (praktische tips) aan eigenaren/gebruikers;
- evalueren of aanscherpen van protocol 11001 nodig is op de punten bemetering en registratie van metingen, alsmede dagelijks beheer;
- overleg voeren met KvINL over evalueren of aanscherpen van BRL 6000-21 nodig is op dezelfde punten.

Het Centraal College brengt het volgende in:

- de heer Timmermans stelt dat de ΔT heel geschikt is om de energetische prestaties van een open bodemenergiesysteem mee te sturen. Tegelijkertijd zitten er wel haken en ogen aan het gebruiken ervan als basis voor een eis aan die prestaties, omdat er meer factoren bijdragen aan de energetische prestaties van een systeem. Hij pleit ervoor om de nu in de HUM en de BUM opgenomen criteria te verplaatsen naar protocol 11001, zodat ze ook in het zicht komen van de certificatie-instellingen;
- het College deelt de conclusie dat in het bovengrondse deel, met name bij het gebruik van een bodemenergiesysteem, nog veel te halen is op het punt van de energetische prestaties;
- mevrouw Van de Wijnboom vraagt of het bij goede energetische prestaties en goed beheer mogelijk is om meer systemen binnen een bepaald gebied te plaatsen. Hierop antwoordt mevrouw De Graaf dat een goed beheer meer zorgt voor een goede pers voor bodemenergie.

Het CCvD Bodembeheer besluit:

- zich achter de hierboven beschreven voorstellen uit de presentatie te scharen. Bij het evalueren en aanscherpen van protocol 11001 en BRL 6000-21 bijzondere aandacht schenken aan de scope beheer en aan de communicatieprotocollen.

4a. Mechanisch boren – Vaststellen wijzigingsblad bij BRL SIKB 2100

De heer De Groof geeft een korte toelichting en geeft daarbij aan dat de Technische Commissie op 9 september heeft vergaderd. Daarbij punten W en punten V4.

Het Centraal College brengt het volgende in:

- de heer De Koning merkt op dat er twee punten zijn die we op het oog ook nu al in het Wijzigingsblad zouden kunnen meenemen. Dit betreft de volgende punten:
1) (protocol 2101, hoofdstuk 4, eis 1): het aanvullen van de eis van het jaarlijks

Actie   **Verslag**

TT /
AdG

uitvoeren van ten minste één boorgatmeting met de eis dat de boring waarop die meting wordt uitgevoerd moet worden aangewezen door de certificatie-instelling. In reactie hierop betoogt de heer Keijzer dat dit op praktische bezwaren stuit, omdat de certificatie-instelling dit alleen kan doen door bij het open boorgat te komen kijken. Op basis van het feit dat nu over dit punt discussie ontstaat besluit de vergadering dit punt nu niet op te nemen in het Wijzigingsblad;

2) (protocol 2101, paragraaf 7.1.1, eis 21, punt 1): het duidelijker weergeven dat het niet hoeven afdichten van de bovengrond alleen mag als die bovengrond vóór het einde van het uitvoeringsproject dat direct na de boring wordt uitgevoerd wordt ontgraven. De vergadering besluit dit punt mee te nemen in het Wijzigingsblad.

- de heer Timmermans geeft aan dat Wijziging 2 inhoudelijk niet kan (omdat monsters nodig zijn voor het kunnen uitvoeren van een controle) en beveelt daarom aan om deze wijziging nu niet op te nemen. Zijlstra/Timmermans: de vaardigheid om goede boorbeschrijvingen te maken bij boormeesters wordt getoetst via de boorgatmeting. De heer Keijzer licht toe dat het bij boringen waarbij geen monsters worden genomen ook niet nodig is om een nauwkeurige boorbeschrijving te hebben;
- de heer Keijzer stelt dat in wijziging 6 de term 'rond' niet toetsbaar is. **Actie:** de heer Timmermans stelt een tekstvoorstel op om dit beter toetsbaar te krijgen, dat vervolgens wordt verspreid onder de leden van het Centraal College. Daarnaast moet bijlage 3 nog worden aangepast om hem gelijkkluidend te krijgen met deze tekst.

Het CCvD Bodembeheer besluit:

- het bestuur van SIKB te adviseren de nu voorliggende versie 1 van het Wijzigingsblad bij BRL SIKB 2100 vast te stellen, na verwerking van de hierboven beschreven opmerkingen. De leden van het Centraal College krijgen de gelegenheid om per email te reageren op de versie waarin deze zijn verwerkt.

4b. Mechanisch boren – Instemmen met werkprocedures TC Mechanisch boren

Het Centraal College brengt het volgende in:

- de heer Koster vraagt een toelichting op het begrip 'mandaat' in het laatste bolletje. De heer Timmermans licht toe dat dit bedoeld is om te borgen dat door het Centraal College afgewezen voorstellen van de Technische Commissie (TC) terug komen in de TC voor nieuwe discussie;
- de heer Keijzer is het oneens met het verspelen van inspraakrecht bij het niet deelnemen aan een discussie;
- de heer Keijzer vindt dat er efficiëntere elektronische manieren zijn voor het voeren van discussies dan via email. Hij stelt een besloten LinkedIn groep voor;
- de heer Zijlstra vindt dat een besluit van het Centraal College over werkprocedures van een Technische Commissie niet nodig is. De heer De Koning licht toe dat de TC de functie heeft van voorportaal voor het Centraal College;
- de heer Keijzer vraagt aandacht voor het ter kritiek leggen van voorstellen bij fundamentele aanpassingen aan documenten.

Het CCvD Bodembeheer besluit:

- de door de Technische Commissie Mechanisch boren voorgestelde werkprocedures voor kennisgeving aan te nemen.

5. Vaststellen nieuwe versie Wijzigingsblad bij BRL SIKB 6000

Het Centraal College heeft geen opmerkingen bij dit Wijzigingsblad.

Het CCvD Bodembeheer besluit:

- het bestuur van SIKB te adviseren de nu voorliggende versie 2 van het Wijzigingsblad bij BRL SIKB 6000 vast te stellen.

Actie   **Verslag**

6. Vaststellen nieuwe versie Wijzigingsblad bij BRL SIKB 11000

- Het Centraal College heeft geen opmerkingen bij dit Wijzigingsblad.

Het CCvD Bodembeheer besluit:

- het bestuur van SIKB te adviseren de nu voorliggende versie 1 van het Wijzigingsblad bij BRL SIKB 11000 vast te stellen.

7. Vaststellen nieuwe versie Wijzigingsblad bij BRL SIKB 2000

Dit agendapunt is geschrapt, omdat de nieuwe versie van het Wijzigingsblad nog niet beschikbaar is.

8. Vaststellen evaluatie BRL SIKB 12000

De heer Edelman leidt het onderwerp kort in. Op de vraag van de heer Zijlstra naar de vervolgstappen stelt de heer De Koning dat de evaluatie niet leidt tot de noodzaak van grotere aanpassingen aan het certificatieschema, de gebruikers zijn in de regel tevreden. Het vrijwillige karakter van het schema is terug te zien in het feit dat het meer bottom-up (vanuit de gebruikers) werkt. De heer De Koning geeft aan dat, als het bestuur deze conclusies overneemt, te verwachten is dat men dan ook de aanbevelingen zal overnemen om een aantal voorgestelde (minder grote) aanpassingen aan te pakken in 2016.

Het CCvD Bodembeheer besluit:

- het bestuur van SIKB te adviseren om de nu voorliggende versie 2 van de evaluatie van het functioneren van het certificatieschema onder BRL SIKB 12000 vast te stellen.

9. Vaststellen Jaarrapportage 2014

De heer Doekemeijer geeft een korte toelichting op de nu voorliggende jaarrapportage over het toezicht op het certificatieproces in 2014. De rapportage omvat nu negen certificatieschema's. Het totaal aantal certificaten is iets afgenomen, het totaal aantal afwijkingen is al een aantal jaren vrij constant, op gemiddeld ca. 0,9 geconstateerde afwijking per opvolgingsaudit. Voor het eerst is nu voor alle schema's het onderscheid tussen kritieke en niet-kritieke afwijkingen inzichtelijk gemaakt. Het aantal door de certificatie-instellingen opgelegde waarschuwingen en schorsingen is ook stabiel gebleven. Naar aanleiding van dit rapport hebben de certificatie-instellingen aanbevelingen gedaan die in de jaarrapportage zijn opgenomen.

Het Centraal College brengt in:

- op een vraag van de heer Groeneveld legt de heer Doekemeijer uit hoe het mogelijk is dat voor BRL 9335 het relatief aantal afwijkingen per opvolgingsaudit sterk is gedaald, terwijl het aantal vastgestelde afwijkingen licht is gestegen, aangezien in 2014 veel meer audits zijn uitgevoerd;
- op een vraag van mevrouw Van de Wijnboom geeft de heer Doekemeijer aan dat de certificatie-instelling niet op elke vastgestelde kritieke afwijking een sanctie heeft opgelegd;
- de heer Knaapen complimenteert de heer Doekemeijer met een document dat een duidelijke bijdrage levert aan de uitvoering/werking van het systeem van kwaliteitsborging;
- de heer Groeneveld verzoekt om in de jaarrapportage de doelstelling op te nemen dat het rapport ook beoogt om het vertrouwen in een goede werking van de structuur te vergroten;
- de heer Koster: op pag. i regel 29 redactioneel aanpassen, zodat de suggestie wordt weggenomen dat de structuur alleen goed werkt in de uitvoering;
- de heer Keijzer verzoekt om in de managementsamenvatting ook de verbeterpunten te beschrijven. Een voorbeeld hiervan is het pro-actiever inspelen op wijzigingen in NEN-documenten;
- de heer Van Grinsven verzoekt om de betekenis van de termen 'NC1' en 'NC2' ook in

Actie	Verslag
-------	---------

de managementsamenvatting te beschrijven;

- (pag. 31, regel 19-21) de heer Zijlstra verzoekt om meer aandacht te schenken aan het knelpunt rond de eisen aan het onderhouden van ervaring. Dit knelpunt speelt vooral bij BRL SIKB 6000.

Het CCvD Bodembeheer besluit:

- de nu voorliggende versie c1 van de Jaarrapportage certificatie-toezicht over 2014 vast te stellen.

10. Vaststellen vergaderdata 2016

De heer Koster vraagt zich af of we wel nu al aan het overgaan zijn van de ontwikkelings- naar de beheerfase en het is daarom de vraag of we er verstandig aan doen om terug te gaan van vijf naar vier vergaderingen.

Het CCvD Bodembeheer besluit:

- voor 2016 de volgende vergaderdata vast te stellen, steeds vanaf 09:30 uur in Utrecht: 10 maart, 23 juni, 6 oktober en 15 december. Reservedata 18 februari en 21 april.

11. Verslag vergadering CCvD en AC van 18 juni 2015

Verslag CCvD en AC

- pag. 2, agendapunt 3, 'Voortgang alternatieve werkwijzen', vierde bolletje: de heer Zijlstra geeft aan dat hierbij ook is afgesproken dat deze niet alleen in het Register worden opgenomen, maar ook ter kennisneming worden voorgelegd aan het Centraal College.

De vergadering stelt het verslag verder ongewijzigd vast.

Het Centraal College heeft geen punten naar aanleiding van de tekst of van de acties.

Verslag CCvD, AC en Programmaraad

De vergadering heeft geen opmerkingen bij dit verslag en stelt het ongewijzigd vast.

12. Mededelingen, rondvraag en sluiting

Mededelingen

- In werking getreden op 1 juli jl.:
  - BRL SIKB 2100 en protocol 2101, versie 3.3;
  - versie 2 van Wijzigingsblad bij BRL SIKB 1000;
  - versie 2 van Wijzigingsblad bij BRL SIKB 2000;
  - versie 2 van Wijzigingsblad bij BRL SIKB 6000;
  - versie 2 van Wijzigingsblad bij BRL SIKB 7000;
  - versie 3.8 van BRL 9335, alsmede nieuwe versies van de protocollen 9335-1, 9335-2, 9335-4 en 9335-9.
- Stand van zaken discussiepunten met de RvA:
  - versies 2.1 en 3.1 van BRL SIKB 2100 en protocol 2101 zijn op 15 september ingetrokken, een week of tien na het ingaan van de nieuwe versie 3.3. Omdat inhoudelijk geen ingrijpende wijzigingen zijn doorgevoerd kunnen certificatie-instellingen administratief een certificaat afgeven op basis van de nieuwe versie. Dit is per brief kenbaar gemaakt aan certificatie-instellingen en certificaathouders;
  - volgende overleg met RvA 13 oktober a.s.
- Voortgang Pilot Ringonderzoek: op verzoek van het CCvD is, in afstemming met de certificatie-instellingen, eind september de Pilot Ringonderzoek gestart. Doel van een Ringonderzoek is het verder harmoniseren van de beoordelingen door auditoren. Dit geschiedt aan de hand van een specifieke casus, waarbij meerdere auditoren onafhankelijk een beoordeling doen. De verschillende beoordelingen worden vervolgens vergeleken. De uitkomsten kunnen worden inzet bij richtlijnen voor beoordelingen en eventueel het verduidelijken van de eisen. In de nu gestarte pilot is een casus met betrekking tot BRL SIKB 7000 / protocol 7001+7002 ter beoordeling aan alle BRL7000-auditoren aangeboden. De reactietijd is twee weken. Na binnenkomst van hun beoordelingen zal het Programmabureau de binnengekomen

Actie   Verslag

beoordelingen anonimiseren en rubriceren. De uitkomsten zullen worden besproken in het overleg met de certificatie-instellingen van 17 november en daarna in het CCvD Bodembeheer van 10 december;

- Resterende vergaderdatum in 2015, vanaf 09:30 in Utrecht: 10 december.

Rondvraag

- op een vraag van de heer Koster naar de voortgang van de essentiële eisen geeft de heer Fokkens aan dat dit onderwerp op de agenda van onze vergadering van 10 december 2015 kan komen. Voor dit agendapunt zou in totaal een uur moeten worden gereserveerd. Een groep met daarin onder meer het ministerie van I en M en het bedrijfsleven heeft voorstellen opgesteld. De essentiële eisen zijn geen nieuwe eisen, maar een selectie uit de bestaande eisen uit beoordelingsrichtlijnen en protocollen. De heer Keijzer benadrukt dat de certificatie-instellingen hebben verzocht om de publieke en private delen duidelijk van elkaar gescheiden te houden;

WdK

- de heer De Koning wijst erop dat eerder deze week de preconsultatieversies zijn verschenen van het aankomende Besluit Activiteiten Leefomgeving (BAL). Hij zal (**actie**) deze documenten onder de leden van het College verspreiden;
- de heer Timmermans vraagt aandacht voor een signaal vanuit zijn achterban om niet elk knelpunt te vertalen in nieuwe regels;
- de heer Fokkens geeft aan sinds 1 juli niet meer bij SBNS te werken, maar dat hij nog wel actief is namens VNO-NCW.

De voorzitter dankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering om 12:00 uur.

Acties

Openstaand uit deze vergadering

Vergadering	Actor	Actie	Stand van zaken
08-10-2015	TT / AdG	opstellen / verspreiden tekstvoorstel voor het toetsbaar maken van de term 'rond' in wijziging 6 van het Wijzigingsblad bij BRL SIKB 2100.	
08-10-2015	WdK	verspreiden preconsultatieversie documenten BAL	

Openstaand uit vorige vergaderingen

Vergadering	Actor	Actie	Stand van zaken
18-04-2013	JdB, JKe, EE	bespreken verschil in audittijd 9001 bij dezelfde of bij verschillende CI bij systeemcertificatie.	uitvoering zodra aan de orde in traject BRL SIKB 15000.
02-10-2014	AdG	het onderwerp kritieke afwijkingen in BRL SIKB 2000 agenderen.	
11-12-2014	AdG	generieke discussie over de eisen aan onderhoud ervaring opzetten.	
11-12-2014	AdG	afdichten van boorgaten en peilbuizen meenemen bij aanpassing van BRL SIKB 2000.	

Vergadering	Actor	Actie	Stand van zaken
16-04-2015	SIKB	overleg organiseren met de heer Keijzer en de Raad voor Accreditatie over de interpretatie van het begrip persoonscertificatie.	
16-04-2015	J-WH	aan VKB, VNO-NCW en I&M belang van FeNeLab bij discussie over essentiële eisen kenbaar maken.	
16-04-2015	GRI	notitie kosten en baten aanvullen met de mogelijkheid van negatieve baten.	
18-06-2015	WdK	alternatieve werkwijzen die de procedure hebben doorlopen vastleggen in een Register.	
18-06-2015	MB-L	concept-resultaten onderzoek Deltares naar reikwijdte erkenningplicht mechanisch boren ter bespreking voorleggen.	

Afgerond

Vergadering	Actor	Actie	Stand van zaken
17-04-2014	AdG	standpunt BOGG nagaan en discussie met I en M en Bodem+ voeren over de link met de erkenningsregeling.	✓; proces inzake screeningsmethoden loopt.
19-06-2014	WdK	voorstel voor eenduidig systeem voor de mogelijkheid van reductie van de minimum tijdbesteding.	✓; loopt, in het kader van de harmonisering van hoofdstuk 4.
19-06-2014	AdG en MB-L	heldere communicatie naar de betreffende bedrijven over de mogelijkheid tot certificatie en erkenning op basis van een versie van een document waarnaar bijlage C Rbk nog niet verwijst.	✓.
12-02-2015	HK	voordracht doen voor vertegenwoordiger ONRI/VKB in examencommissie milieukundige begeleiding.	✓.
16-04-2015	AdG	inventarisatie van mogelijkheden om voor BRL SIKB 2100 te komen tot meer specifieke opleidingseis voor boormeesters.	✓; wordt meegenomen bij de eerstvolgende aanpassing van het schema.
16-04-2015	AdG	in de volgende aanpassingsronde van BRL SIKB 2100 de onderdelen ingangscntrole en beschrijving van de verschillende boormethoden meenemen.	✓; wordt meegenomen bij de eerstvolgende aanpassing van het schema.
18-06-2015	WdK	planning van het proces richting harmonisatie van eisen aan de certificatie-eisen aan de leden verstrekken.	✓; de voorstellen voor een geharmoniseerd hoofdstuk 4 liggen voor in de vergadering van 10-12-2015.
18-06-2015	AdG	brief aan CI-en over omgaan met overgangstermijn BRL SIKB 2100.	✓.

